

cibuľového tvaru. Fascinujúcim výtvarným prvkom ich interiéru je ikonostas – vysoká, bohato vyrezávaná drevená stena s množstvom maľovaných ikon, ktoré sú na nej umiestnené podľa liturgicky predpísaného kánonu.

Obyvatelia každého regiónu, no najmä nedostupných a lesom pokrytých území, si vytvárali špecifické postupy spracúvania a používania dreva a zároveň využívali vlastný osobitý umelecký prejav. Preto každý drevený chrám reflektuje konkrétne historické obdobie a individuálne kvality ľudského umu, zručnosti, miestnej tradície a estetického cítenia. Práve výskyt viacerých hodnotných a rôznorodých, no na jednom spoločnom základe existujúcich drevených kresťanských stavieb najlepšie dokumentuje rozmanitosť a zároveň krehkosť tohto vzácneho fenoménu územia strednej Európy.

Protestantský artikulárny kostol, Leština

Údaje o minci

Nominálna hodnota: **100 eur**

Materiál: **Au 900/1000**

Ag 75/1000

Cu 25/1000

Hmotnosť: **9,5 g**

Priemer: **26 mm**

Hrana: vrúbkovaná

Náklad: limitovaný náklad v proof vyhotovení maximum **7 000 ks**

Autor návrhu: **PhDr. Kliment Mitura**

Rytec: **Dalibor Schmidt**

Výrobca: **Mincovňa Kremnica**

Na líci mince sú zobrazené tri drevené chrámy v slovenskej časti karpatského oblúka zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. V ľavej časti mincového poľa je Kostol sv. Františka z Assisi v Hervartove, vpravo od neho zvonica z areálu kostola v Hronseku a Chrám sv. Mikuláša v Bodružale. V spodnej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky, pod ktorým je v opise názov štátu SLOVENSKO. Letopočet 2010 je umiestnený pod kompozíciou chrámov vpravo.

Na rube mince je ústredným motívom neskoro-barokový hlavný oltár z Kostola Všetkých svätých v Tvrdošíne. Pod ním je označenie nominálnej hodnoty 100 EURO. V spodnej časti mince je v opise nápis SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO · DREVENÉ CHRÁMY. Značka Mincovne Kremnica MK je umiestnená vľavo od zobrazeného oltára a štylizované iniciály mena a priezviska autora výtvarného návrhu PhDr. Klimenta Mituru KM sú vpravo od zobrazeného oltára.

Vydala: © Národná banka Slovenska, november 2010

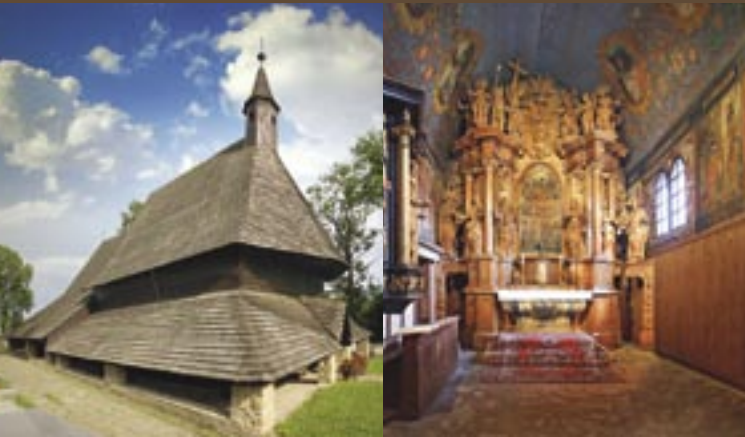
Foto: Bedrich Schreiber, Alexander Jiroušek

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Svetové dedičstvo UNESCO
Drevené chrámy v slovenskej
časti karpatského oblúka
Zlatá zberateľská minca

Rímskokatolícky Kostol Všetkých svätých, Tvrdošín

Gréckokatolícky Chrám sv. Mikuláša, Bodružal

Gréckokatolícky Chrám sv. Michala archanjela, Ladomirová

Drevené kostoly, na prvý pohľad skromné stavby, neodrážajú len neobyčajnú krásu drevenej sakrálnej architektúry a tvorivosť ich staviteľov, ale predovšetkým úprimnú vieru a cit prostých veriacich, ktorí sa po stáročia nezištným spôsobom spolupodieľali na ich existencii a záchrane. Aj preto sa osem z nich v roku 2008 stalo súčasťou Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Po náročnom procese posudzovania túto výsadu získali dva rímskokatolícke kostoly – Kostol sv. Františka z Assisi v Hervartove a Kostol Všetkých svätých v Tvrdošine, tri artikulárne evanjelické kostoly v Kežmarku, Leštínách a Hronseku a tri gréckokatolícke kostoly – Chrám sv. Mikuláša v Bodružale, Chrám sv. Michala archanjela v Ladomirovej a Chrám sv. Mikuláša biskupa v Ruskej Bystréj.

Vybrané objekty troch kresťanských konfesií sú príkladom rôznorodosti drevených sakrálnych stavieb na slovenskom území. Dokumentujú jedinečnú a stále živú architektúru a stavebnú tradíciu v prostredí západokarpatského horského pásma, a to v nadväznosti na jeho multietnický a multikonfesionálny charakter.

Rímskokatolícke kostoly v Hervartove a Tvrdošine patria do skupiny drevených kostolov tzv. gotizujúceho charakteru. Vznikli v období 15. až 16. storočia, keď sa kresťanstvo už vo väčšom rozsahu udomácnilo na našom území. Tesárski majstri pri ich výstavbe preberali mnohé vzory a námety z gotickej architektúry, ktoré v zjednodušenej forme transformovali do drevenej konštrukcie.

Evanjelické artikulárne kostoly v Leštínách, Kežmarku a Hronseku charakterizujú politické okolnosti ich vzniku a obmedzujúce podmienky výstavby. Pochádzajú zo začiatku 18. storočia a sú ojedinelým príkladom protestantského sakrálneho stavebného umenia. V ich architektúre sa postupne uplatňoval tzv. kazateľský typ chrámu, ktorý charakterizuje centrálna pôdorysná forma s množstvom galérií a kazateľnicou uprostred.

Gréckokatolícke chrámy, tzv. cerkvi, v Bodružale, Ladomirovej a Ruskej Bystréj boli postavené v priebehu 18. storočia. Sú jedinečnou ukážkou vplyvu, ktorý na drevenej architektúre východu zanechala stavebná kultúra západu. Typická je trojdielnosť ich členenia a charakteristická silueta veží neopakovateľného

Rímskokatolícky Kostol sv. Františka z Assisi, Hervartov

Protestantský artikulárny kostol, Kežmarok

Gréckokatolícky Chrám sv. Mikuláša biskupa, Ruská Bystrá